

Handboek Aanvraag Maatwerk Regeling Investerings Agroprogramma

2023-2028

AGRO programma

Dit handboek bevat een toelichting bij het aanvraagformulier en bijbehorende bijlagen voor de Maatwerkregeling Agroprogramma

Versie 7.0 t.b.v. 5^e openstelling januari 2026

Inhoudsopgave

1.	Uitleg over de Maatwerkregeling op hoofdlijnen.....	2
1.1.	Agroprogramma.....	2
1.2.	Doel en korte beschrijving van de Maatwerkregeling.....	2
1.3	Wanneer kom ik in aanmerking voor een subsidie op grond van de Maatwerkregeling?.....	4
1.3.1.	Doelgroep van de Maatwerkregeling.....	4
1.3.2.	Reëel toekomstperspectief.....	5
1.3.3.	Subsidiabele activiteiten en subsidiabele kosten.....	5
1.4	Hoogte van de subsidie.....	6
1.4.1.	Maximaal toe te kennen subsidiebedrag.....	6
1.4.2.	Maximale subsidie-intensiteit.....	8
1.4.3.	Rekenvoorbeelden.....	8
1.5	Algemene aandachtspunten.....	10
1.5.1.	Per bedrijf maar één subsidie.....	10
1.5.2.	Eén investeringsproject.....	11
1.5.3.	Niet met terugwerkende kracht.....	11
1.5.4.	Alleen bedrijfsmatige investeringen zijn subsidiabel.....	12
1.5.5.	Desinvestering.....	12
1.5.6.	Vergunningen.....	12
1.5.7.	Financieel.....	12
1.5.8.	Prioritering.....	13
1.5.9.	Staatssteun.....	14
2.	De subsidieaanvraag.....	16
2.1.	Wanneer vraag ik subsidie aan?.....	16
2.2.	Indienen van de aanvraag.....	17
2.3.	Exceltemplate Maatwerkregeling.....	20
2.4.	Welke investeringen zijn subsidiabel?.....	20
2.5.	Lijst met veelvoorkomende investeringen.....	21
2.6.	Voorbeelden van niet subsidiabele investeringen.....	23
3.	Behandeling van uw subsidieaanvraag.....	25
4.	Voortgangs- en eindrapportage subsidie.....	26
5.	Wijzigingsverzoek.....	27
6.	Contactgegevens.....	29

1. Uitleg over de Maatwerkregeling op hoofdlijnen

1.1. Agroprogramma

Het Agroprogramma is een initiatief van de agrarische sector, de aardbevingsgemeenten, de Provincie Groningen en het Rijk. Het Agroprogramma ondersteunt agrariërs in het aardbevingsgebied. Onder meer met advies en begeleiding in schade- en versterkingsvraagstukken. Daarnaast kan het Agroprogramma met subsidies ondersteuning verlenen bij de inzet van deskundigen of bij investeringen.

Met een beroep op de Deskundigenregeling [Deskundigenkosten Agroprogramma 2021-2025 - Provincie Groningen](#) kan door agrariërs subsidie aangevraagd worden voor de inzet van deskundigen. Met een beroep op de Regeling investeringen Agroprogramma 2023 (hierna: de Maatwerkregeling) <https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/werken-en-ondernemen/maatwerkregeling-agroprogramma> kan door agrariërs subsidie worden aangevraagd voor bepaalde investeringen.

Dit handboek gaat over de Maatwerkregeling. Deze versie van het handboek is van toepassing op de vijfde openstellingsronde van 13 januari tot en met 24 februari 2026.

Dit handboek is bedoeld om het aanvragen van een subsidie op grond van de Maatwerkregeling te vergemakkelijken. Via de website van de provincie kunt u een aanvraag indienen. U vindt daar het aanvraagformulier en het document met indieningsvereisten.

Er kunnen geen rechten aan dit handboek worden ontleend: de tekst van het aanvraagformulier, de Algemene wet bestuursrecht, de Procedureregeling¹ en de Maatwerkregeling² zijn leidend.

1.2. Doel en korte beschrijving van de Maatwerkregeling

Van veel agrarische bedrijven die nadeel ondervinden van de gaswinning, is de normale bedrijfsontwikkeling verstoord geraakt. Investeringen zijn als gevolg van schadeherstel- en versterkingsvraagstukken uitgesteld. Om deze investeringen weer op gang te helpen, kan op grond van de Maatwerkregeling aan agrarische bedrijven een subsidie worden verstrekt. De subsidie is daarmee ook een tegemoetkoming voor het nadeel dat agrarische ondernemingen in het aardbevingsgebied hebben ondervonden en nog ondervinden. De Maatwerkregeling is vormgegeven binnen de staatssteunkaders van de Landbouwwijstellingsverordening.

'Maatwerk' betekent dat in de Maatwerkregeling subsidieverstrekking voor veel verschillende soorten investeringsprojecten mogelijk maakt, zolang deze maar aan bepaalde criteria voldoen. 'Maatwerk' betekent niet, dat een subsidieontvanger nadat de subsidie verleend is, naar eigen goeddunken het gesubsidieerde investeringsproject anders kan gaan uitvoeren. 'Maatwerk' betekent ook niet, dat de provincie af kan wijken van wettelijke voorschriften of staatssteunregels.

Samengevat werkt de Maatwerkregeling als volgt:

- Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen (GS) hebben de Maatwerkregeling vastgesteld. GS voeren de Maatwerkregeling uit. Dit betekent dat GS de aanvragen behandelen en daarop beslissen.

¹ Zie [Procedureregeling subsidies provincie Groningen 2018](#)

² Zie [Regeling maatwerk investeringen Agroprogramma 2023 | Lokale wet- en regelgeving](#)

- GS stellen de Maatwerkregeling periodiek ‘open’ met een plafondbesluit. In het plafondbesluit wordt aangegeven voor welk totaalbedrag (het subsidieplafond) er per openstellingsronde subsidies verstrekt kunnen worden. Ook wordt in het plafondbesluit aangegeven in welk tijdvak er aanvragen ingediend kunnen worden.
- Volledige aanvragen worden in behandeling genomen. Dit betekent het volgende:
 - Gekeken wordt wat per aanvraag het maximale subsidiebedrag is;
 - Vervolgens wordt gekeken, welke subsidiabele kosten de aanvrager met het investeringsproject gaat maken;
 - De hoogte van de toe te kennen subsidie bedraagt 65 % van de subsidiabele kosten, maar nooit meer dan het voor die aanvraag geldende maximale subsidiebedrag. Het voor een aanvraag geldende maximale subsidiebedrag is afhankelijk van de toepasselijkheid van de in artikel 7 van de Maatwerkregeling bedoelde ‘staffels’ op de aanvraag.
- Is het totaalbedrag aan aangevraagde subsidies hoger dan het beschikbare bedrag binnen het subsidieplafond? Dan wordt aan de hand van artikel 12 van de Maatwerkregeling bepaald welke aanvragen in verband met het bereiken van het subsidieplafond geweigerd moeten worden. Zie ook paragraaf 1.5.7 ‘Prioritering’.
- Als de subsidie wordt verleend, krijgt de agrariër een voorschot van 80% van het verleende subsidiebedrag in het jaar uitgekeerd wanneer het investeringsproject start.
- Tijdens de uitvoering van het investeringsproject stuurt de agrariër een aantal keer een voortgangsrapportage naar de provincie.
- Als het investeringsproject klaar is stuurt de aanvrager een eindrapportage en financieel verslag. De agrariër vraagt GS om de subsidie definitief vast te stellen.
- GS beoordelen dan of het investeringsproject correct is uitgevoerd. Als dat zo is, wordt de subsidie vastgesteld. De agrariër krijgt vervolgens het resterende subsidiebedrag.

Let op:

- Het subsidiebedrag wordt niet hoger vastgesteld dan het bedrag waarvoor de subsidie verleend is, ook niet als de uiteindelijk gemaakte kosten hoger uitvallen.
- Bij vaststelling van de subsidie wordt ook gekeken naar de uiteindelijk gemaakte subsidiabele kosten en de eventuele inkomsten (bijvoorbeeld: bij inruil van oude machines). Als die lager zijn dan bij verlening van de subsidie verwacht werd, kan het subsidiebedrag lager vastgesteld worden.
- De subsidie is staatssteun. **Onterecht verleende staatssteun moet door de ondernemer terugbetaald worden.** Met een volledige en correcte aanvraag wordt het risico op onrecht verleende staatssteun zo klein mogelijk gehouden. Zie ook paragraaf 1.5.7.

De Maatwerkregeling is vastgesteld door GS. Verder zijn de volgende regelingen van belang:

- De Algemene wet bestuursrecht;
- De Kaderverordening subsidies Groningen 2017;
- De Procedureregeling Subsidies provincie Groningen 2018;
- De Landbouwwijstellingsverordening (het Europese staatssteunkader waarbinnen de subsidies verleend worden).

Zie ook: <https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/algemene-regels-en-wetten/>

Deze Maatwerkregeling is in principe beschikbaar van december 2023 tot en met 2028 of stopt eerder als het beschikbare budget volledig benut is. Houd berichtgeving hierover in de gaten op

<https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/werken-en-ondernemen/maatwerkregeling-agroprogramma/>

1.3 Wanneer kom ik in aanmerking voor een subsidie op grond van de Maatwerkregeling?

U komt in aanmerking voor een subsidie als u aan elk van de volgende voorwaarden voldoet:

- Uw agrarische onderneming behoort tot de doelgroep van de Maatwerkregeling, en
- Uw actieve agrarische onderneming heeft een reëel toekomstperspectief, en
- Uw agrarische onderneming gaat investeringen realiseren en kosten maken die op grond van de Maatwerkregeling subsidiabel zijn.

Deze voorwaarden worden hierna toegelicht.

1.3.1. Doelgroep van de Maatwerkregeling

Uw agrarische onderneming behoort tot de doelgroep van de Maatwerkregeling als aan tenminste één van de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Een gebouw van uw agrarische onderneming maakte op of voor 6 november 2020 deel uit van het versterkingsprogramma (NCG),
- Uw agrarische onderneming is geheel of merendeels gevestigd in het aardbevingsgebied en uw agrarische onderneming heeft tenminste één schademelding voor fysieke schade gedaan bij het IMG³. Het IMG heeft die melding aangemerkt als *speciaal dossier of melding met agro kenmerk of Agrodossier*.

Het *aardbevingsgebied* bestaat uit het grondgebied van de gemeenten Groningen, Het Hogeland, Eemsdelta, Oldambt, Midden-Groningen en het gebied Middag-Humsterland⁴, een deel van de gemeente Westerkwartier.

Een *agrarische onderneming* is een onderneming die op het moment van indienen actief is in de primaire landbouwproductie⁵ (zoals melkveehouderij, varkenshouderij, akkerbouw, tuinbouw) en/of de verwerking van landbouwproducten en/of de afzet van landbouwproducten⁶.

Ook als uw agrarische onderneming **niet** aan één van de bovenstaande voorwaarden voldoet, kan uw onderneming mogelijk toch tot de doelgroep van de Maatwerkregeling behoren.

Licht in een bijlage bij u aanvraag toe waarom u vindt dat uw onderneming tot de doelgroep van de Maatwerkregeling behoort. In uw toelichting beschrijft u:

- a) gedurende welke periode uw onderneming met versterking en/of schadeherstel van bedrijfsgebouwen (geen woningen of bedrijfswoningen) te maken heeft gehad;
- b) bij welke bedrijfsgebouwen (geen woningen of bedrijfswoningen) was er sprake van versterking en/of schadeherstel;
- c) wat de omvang (dus ook: bedrag) was van de onder b bedoelde versterking en/of schadeherstel;

³ De Maatwerkregeling noemt het IMG 'het Instituut'. Dit, in navolging van de Tijdelijke wet Groningen.

⁴ Zie de kaart op: <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dc-2023-3412/1/html>

⁵ Primaire landbouwproductie is de productie van in bijlage I bij het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie vermelde producten van de bodem en van de veehouderij die geen verdere bewerking hebben ondergaan die de aard van die producten wijzigt.

⁶ Artikel 2 van de LVV.

- d) of schadevergoedingen of vergoedingen voor versterking in eigen beheer zijn toegekend, en zo ja: wanneer en voor welke versterking en/of schades die vergoedingen zijn toegekend en wat de hoogte van die vergoedingen zijn;
- e) of, wanneer en hoe u door versterking en/of schadeherstel van bedrijfsgebouwen (geen woningen of bedrijfswoningen), en eventueel onzekerheden daarover, investeringen heeft moeten aanpassen of uitstellen. Vermeld de bedragen van de uitgestelde investeringen en per uitgestelde investering de momenten waarop sprake was van het uitstel.

Verder moet uw onderneming aan de volgende twee voorwaarden voldoen:

1. Uw agrarische onderneming bestaat tenminste al sinds 6 november 2020⁷;
2. Uw agrarische onderneming heeft een jaaronzet van tenminste € 75.000⁸.

1.3.2. Reëel toekomstperspectief

Subsidies worden alleen verstrekt aan agrarische ondernemingen met een reëel toekomstperspectief. Als vuistregel wordt hiervoor gehanteerd: bedrijven met een positief eigen vermogen, positieve marge en positief eigen vermogen.

De beoordeling of sprake is van een reëel toekomstperspectief gebeurt vooral aan de hand van aangeleverde jaarrekening van de onderneming. Het is daarom belangrijk dat u bij uw aanvraag de meest recente definitieve jaarrekening (en: niet ouder dan 2 jaar op het moment van indienen) indient.

Bij de beoordeling worden incidentele zaken zoals extra aflossingen, hoge privé stortingen of hoge privéonttrekkingen, herwaarderingswinsten e.d. gecorrigeerd.

Als uit de jaarcijfers blijkt dat uw onderneming een negatief eigen vermogen, een negatieve kasstroom of een negatieve marge (kastroom minus aflossingen, vervangingsinvesteringen en privé-opnames) heeft, dient u ook een meerjarenbegroting in:

- De meerjarenbegroting gaat over de jaren (of het jaar) waarin u het investeringsproject realiseert en het direct daaropvolgende boekjaar;
- De meerjarenbegroting laat zien, of uw onderneming door het investeringsproject naar verwachting weer een positief eigen vermogen, een positieve kasstroom en een positieve marge kan krijgen.

1.3.3. Subsidiabele activiteiten en subsidiabele kosten

Een subsidie wordt verstrekt voor een investeringsproject dat bestaat uit één of meer investeringen.⁹ Het moet bij investeringen in gebouwen altijd gaan om bedrijfsgebouwen: investeringen in privéwoning of bedrijfswoningen komen **niet** voor subsidie in aanmerking. In Bijlage 1 van de Maatwerkregeling is beschreven, aan welke eisen investeringen moeten voldoen om voor subsidiëring in aanmerking te komen. Zie hoofdstuk 2.

⁷ Zie artikel 3 lid 3 onder a tot en met d en lid 4 tot en met 6 van de Maatwerkregeling.

⁸ Het gaat om het deel van de omzet dat gerealiseerd wordt met de primaire landbouwproductie en/of de verwerking van landbouwproducten. Dit wordt berekend aan de hand van de omzetten van de drie boekjaren voorafgaand aan het jaar waarin de subsidie is aangevraagd. Zie artikel 3 lid 3 onder e van de Maatwerkregeling.

⁹ Een investering is een uitgave aan productiemiddelen die door de onderneming langer dan 1 jaar worden ingezet tijdens een productieproces. Onderhoud aan productiemiddelen dat in één keer ten laste van het resultaat wordt gebracht, is geen investering.

Het is belangrijk dat uit uw aanvraag blijkt *welke subsidiabele kosten er zijn en waarom die voldoen aan de eisen die Bijlage 1 van de Maatwerkregeling stelt*. Een subsidieadviseur kan u hierbij helpen. Verder staat in paragraaf 2.5 van dit handboek een (niet uitputtende) groslijst met veel voorkomende investeringen die voldoen aan de eisen van Bijlage 1. De kosten van deze investeringen zijn (vaak) subsidiabel.

Let op: het is belangrijk dat u ook nadat u uw investeringsproject gerealiseerd heeft, kunt aantonen dat het investeringsproject aan de eisen uit Bijlage 1 van de Maatwerkregeling voldoet. Als blijkt dat uw investeringsproject niet aan die eisen voldoet, is sprake van onrechtmatige staatssteun die terugbetaald moet worden.

1.4 Hoogte van de subsidie

De hoogte van het toegekende subsidiebedrag is afhankelijk van:

- De investeringen die u met uw investeringsproject gaat realiseren en subsidiabele kosten die u daarbij gaat maken (zie hoofdstuk 2), en
- Het voor uw aanvraag maximaal toe te kennen subsidiebedrag (zie paragraaf 1.4.1. voor een toelichting), en
- De maximale subsidie-intensiteit van 65 % (paragraaf 1.4.2 bevat meer informatie over dit begrip).

Dit betekent, dat de hoogte van het toegekende subsidiebedrag:

- Maximaal 65 % van de subsidiabele kosten bedraagt;
- Maar nooit hoger is dan het voor uw aanvraag maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

Zie de voorbeeldberekeningen in paragraaf 1.4.3.

Als u al een (andere) subsidie krijgt voor dezelfde subsidiabele kosten als waarvoor u op grond van de Maatwerkregeling subsidie aanvraagt, kan het zijn dat die andere subsidie in mindering gebracht op het subsidiebedrag dat u op grond van de Maatwerkregeling toegekend krijgt. Het omgekeerde geldt ook: als u voor een bepaalde investering een subsidie op grond van de Maatwerkregeling ontvangt, kan dat betekenen dat u niet of voor een lager bedrag in aanmerking komt voor een andere subsidie. Het is uw verantwoordelijkheid om dat in de gaten te houden.

Verder kunt u geen subsidie krijgen voor kosten die u al op een andere wijze vergoed krijgt of kan krijgen. Denk bijvoorbeeld aan verzekeringspenningen die bij brandschade uitgekeerd worden voor nieuwbouw van een schuur.

1.4.1. Maximaal toe te kennen subsidiebedrag

Op grond van de Maatwerkregeling is het maximaal toe te kennen subsidiebedrag per aanvrager in ieder geval € 200.000. Maar in specifieke situaties wordt het maximale bedrag verhoogd:

- **Staffel kelderschade**
Heeft u schade¹⁰ aan uw mestkelder, koelkelder (ondergrondse ventilatiekanalen) of melkkelder gemeld aan het IMG, dan wordt het maximale subsidiebedrag verhoogd met € 100.000.¹¹

¹⁰ Schade als bedoeld in artikel 1 van de Tijdelijke wet Groningen.

¹¹ Als blijkt dat u ten onrechte kelderschade heeft gemeld *en* u wist of had moeten weten dat die melding onterecht was, kan subsidie teruggevorderd worden.

- **Staffel erfgoed**
Is een bedrijfsgebouw (**geen privéwoning of bedrijfswoning**) van uw agrarische onderneming bijvoorbeeld een Rijksmonument, een gemeentelijk monument of opgenomen op de gemeentelijke lijst van karakteristieke of beeldbepalende panden¹², dan wordt het maximale subsidiebedrag verhoogd met € 50.000.
- **Staffel funderingsproblematiek**
Is bij één of meer bedrijfsgebouwen (**geen woning**) van uw agrarische onderneming sprake van funderingsproblematiek, dan wordt het maximale subsidiebedrag verhoogd met € 50.000.
- **Staffel asbest**
Het maximale subsidiebedrag kan worden verhoogd met de kosten van verwijdering van asbesthoudend plaat- of isolatiemateriaal, tot maximaal € 40.000. Het moet om tenminste 100 vierkante meter asbesthoudend plaat- of isolatiemateriaal gaan.
- **Staffel duurzaamheid en/of dierenwelzijn**
Het maximale subsidiebedrag kan worden verhoogd met de kosten van investeringen in duurzaamheid en/of dierenwelzijn tot maximaal € 40.000. Let op: het gaat hier alleen om investeringen die leiden tot een bovenwettelijke verbetering¹³ op het gebied van duurzaamheid of dierenwelzijn.
Dus deze staffel gaat niet over investeringen waarmee u aan een wettelijke verplichting (inclusief: Europese regels) gaat voldoen. Dus als u bijvoorbeeld een wasplaats met een vloeistofdichte vloer¹⁴ gaat realiseren voor trekkers en werktuigen die u gebruikt voor toepassing van gewasbeschermingsmiddelen, is dat geen ‘duurzame’ investering zoals hier bedoeld. Want op grond van artikel 4.890 lid 1 van het Besluit activiteiten leefomgeving moet zo’n wasplaats altijd een vloeistofdichte vloer hebben.

Samengevat ziet de bovenstaande ‘staffeling’ er als volgt uit:

Categorie	Bedrag staffel (€)	Toelichting
Basisbedrag	200.000	Altijd van toepassing
Mestkelderschade	100.000	Mestkelderschade gemeld bij MG
Karakteristiek/monumentaal/ Beeldbepalend	50.000	Bedrijfsgebouw (geen woning of bedrijfswoning) is beeldbepalend/karakteristiek/monumentaal
Funderingsproblematiek	50.000	Schade aan bedrijfsgebouw (geen woning of bedrijfswoning)
Subtotaal complexiteit	400.000	
Asbest	40.000	Sanering asbest voor maximaal de kosten van de sanering
Duurzaamheid en dierenwelzijn	40.000	Tot maximaal kosten dierenwelzijn en duurzaamheidsinvestering
Maximum subsidie	480.000	

¹² Zie het gemeentelijke bestemmingsplan of omgevingsplan.

¹³ Ten opzichte van de situatie voor uitvoering van het investeringsproject. Bij controle tijdens of na uitvoering van het investeringsproject, moet u dit kunnen aantonen.

¹⁴ Een ‘aaneengesloten bodemvoorziening’.

Bij uw subsidieaanvraag levert u informatie aan waaruit blijkt, welke 'staffels' op uw investeringsproject van toepassing zijn. In het aanvraagformulier wordt gevraagd om de bewijsstukken mee te sturen (zie ook paragraaf 2.2)

1.4.2. Maximale subsidie-intensiteit

Op grond van de Maatwerkregeling komt maximaal 65 % van de subsidiabele kosten in aanmerking voor subsidie. Dit percentage heet de maximale subsidie-intensiteit en komt uit de Europese Landbouwwijstellingsverordening.

1.4.3. Rekenvoorbeelden

Zoals hiervoor al gezegd, is het toegekende subsidiebedrag:

- Maximaal 65 % van de subsidiabele kosten,
- Maar nooit meer dan het voor uw aanvraag maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

Hieronder volgen rekenvoorbeelden op basis van fictieve aanvragen. De voorbeelden zijn alleen als rekenvoorbeeld bedoeld.

Rekenvoorbeeld 1

Bedrijf A gaat een nieuwe schuur bouwen. Die kost € 200.000. De sloop van de oude schuur kost € 15.000, maar daar komen de kosten van asbestverwijdering nog bij. Die kosten bedragen € 12.500. Er is geen kelderschade, geen monumentaal of beeldbepalend bedrijfspand en er wordt niet geïnvesteerd in duurzaamheid of dierenwelzijn. Er zijn ook geen funderingsproblemen. De totale subsidiabele kosten zijn € 227.500.

Het maximaal toe te kennen subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

Staffel	Bedrag	Toelichting
Basisbedrag	€ 200.000	Altijd van toepassing.
Mestkelder (e.d.) problematiek	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Monumentaal of beeldbepalend pand	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Funderingsproblemen	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Asbestverwijdering	€ 12.500	Van toepassing. Voor deze staffel geldt: ga uit van het offertebedrag, tot en met maximaal € 40.000.
Duurzaamheid of dierenwelzijn	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Totaal	€ 212.500	Dit is het voor dit voorbeeld maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

Het uiteindelijk toe te kennen subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

Totale subsidiabele kosten	€ 227.500	Bouw schuur, sloopkosten, kosten van asbestverwijdering
65 % van de totale subsidiabele kosten	€ 147.875	65 % van de totale subsidiabele kosten blijft onder het maximaal toe te kennen subsidiebedrag van € 212.500.
Dus het toe te kennen subsidiebedrag bedraagt	€ 147.875	

Rekenvoorbeeld 2

Bedrijf B gaat een stal ingrijpend verbouwen. De bouwkundige maatregelen kosten € 125.000. De stal is beeldbepalend/karakteristiek. Ook heeft de stal funderingsproblemen ten gevolge van gaswinning. Verder wordt er € 45.000 geïnvesteerd in duurzaamheid (zonnepanelen voor eigen gebruik). De totale subsidiabele kosten zijn € 170.000.

Het maximaal toe te kennen subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

Staffel	Bedrag	Toelichting
Basisbedrag	€ 200.000	Altijd van toepassing.
Mestkelder (e.d.) problematiek	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Monumentaal of beeldbepalend pand	€ 50.000	Van toepassing.
Funderingsproblemen	€ 50.000	Van toepassing.
Asbestverwijdering	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Duurzaamheid of dierenwelzijn	€ 40.000	Van toepassing. Voor deze staffel geldt: ga uit van het offertebedrag, tot en met maximaal € 40.000.
Totaal	€ 340.000	Dit is het voor dit voorbeeld maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

Het uiteindelijk toe te kennen subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

Totale subsidiabele kosten	€ 170.000	Bouw stal, aanschaf en installatie zonnepanelen
65 % van de totale subsidiabele kosten	€ 110.500	65 % van de totale subsidiabele kosten blijft onder het maximaal toe te kennen subsidiebedrag van € 340.000.
Dus het toe te kennen subsidiebedrag bedraagt	€ 110.500	

Rekenvoorbeeld 3

Bedrijf C bouwt voor € 250.000 een nieuwe schuur en koopt diverse installaties en machines voor € 350.000. Verder renoveert bedrijf C een monumentale schuur voor € 150.000. Daarbij wordt voor € 75.000 aan asbest verwijderd. De monumentale schuur heeft ook funderingsproblemen als gevolg van gaswinning. Ook investeert bedrijf C € 125.000 in duurzaamheid (windmolen voor eigen gebruik). De totale subsidiabele kosten zijn € 950.000.

Het maximaal toe te kennen subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

Staffel	Bedrag	Toelichting
Basisbedrag	€ 200.000	Altijd van toepassing.
Mestkelder (e.d.) problematiek	€ 0	In dit voorbeeld niet van toepassing.
Monumentaal of beeldbepalend pand	€ 50.000	Van toepassing.

Funderingsproblemen	€ 50.000	Van toepassing.
Asbestverwijdering	€ 40.000	Van toepassing. Voor deze staffel geldt: ga uit van het offertebedrag, tot en met maximaal € 40.000.
Duurzaamheid of dierenwelzijn	€ 40.000	Van toepassing. Voor deze staffel geldt: ga uit van het offertebedrag, tot en met maximaal € 40.000.
Totaal	€ 380.000	Dit is het voor dit voorbeeld maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

Het uiteindelijk toe te kennen subsidiebedrag wordt als volgt berekend:

Totale subsidiabele kosten	€ 950.000	Bouw schuur, aanschaf en installatie machines, renovatie monumentale schuur, sanering asbest, bouw windmolen
65 % van de totale subsidiabele kosten	€ 617.500	65 % van de totale subsidiabele kosten overschrijdt het maximaal toe te kennen subsidiebedrag van € 380.000.
Dus het toe te kennen subsidiebedrag is gelijk aan het maximaal toe te kennen subsidiebedrag	€ 380.000	Er wordt nooit een hoger subsidiebedrag toegekend, dan het maximaal toe te kennen subsidiebedrag.

1.5 Algemene aandachtspunten

1.5.1. Per bedrijf maar één subsidie

Een agrarische onderneming kan maar één keer een subsidie op grond van de Maatwerkregeling krijgen. Het is dus niet mogelijk om in jaar 1 een subsidie voor de bouw van een stal aan te vragen en te krijgen en in jaar 2 of 3 een subsidie voor zonnepanelen op het dak van de stal of voor een windmolen.

Let op:

In de volgende gevallen wordt een agrarische onderneming samen met andere ondernemingen als één onderneming beschouwd:

- De agrarische onderneming en de andere onderneming of ondernemingen die behoren tot dezelfde 'groep' als bedoeld in artikel 24b van Boek 2 Burgerlijk Wetboek; de agrarische onderneming en de andere onderneming of ondernemingen die tenminste één maat of vennoot delen;
- De agrarische onderneming en de andere onderneming of ondernemingen die tenminste één uiteindelijk belanghebbende¹⁵ delen die in of over die ondernemingen middellijk of onmiddellijk een belang of zeggenschap van meer dan 25 % heeft;

¹⁵ Zie artikel 1 van de Handelsregisterwet 2017

- De agrarische onderneming en de onderneming of ondernemingen waarvan de agrarische onderneming een partneronderneming¹⁶ of verbonden onderneming is;
- De agrarische onderneming en de partneronderneming¹⁷ of partnerondernemingen of van de agrarische onderneming;
- De agrarische onderneming en de verbonden onderneming of de verbonden ondernemingen van de agrarische onderneming.

Worden meerdere ondernemingen als één onderneming beschouwd? Dan kan dat cluster van ondernemingen maar één keer in aanmerking komen voor een subsidie op grond van de Maatwerkregeling. De onderneming waarin de primaire landbouwproductie en/of de verwerking van landbouwproducten en/of de afzet van landbouwproducten plaatsvindt dient de subsidieaanvraag in. Een voorwaarde is dan wel, dat de agrarische onderneming en de onderneming die juridisch eigenaar wordt van de gesubsidieerde investering, gelet op artikel 4a van de Maatwerkregeling als één onderneming beschouwd worden. Verder moet deze situatie tenminste 5 jaar na subsidievaststelling zo blijven.

1.5.2. Eén investeringsproject

U vraagt de subsidie aan voor de kosten van een investeringsproject. Ingewikkeld gezegd gaat het dan om een 'technisch, functioneel en in tijd samenhangend geheel van activa en werkzaamheden'.

Praktisch betekent dit het volgende:

- Bepaal welke investeringen u wilt gaan doen in bijvoorbeeld gebouwen of machines. Cluster de investeringen die op een logische manier met elkaar te maken hebben én die binnen een periode van vijf jaar gerealiseerd kunnen worden tot één investeringsproject.

1.5.3. Niet met terugwerkende kracht

Subsidie vraagt u aan voordat u start met de realisatie van het investeringsproject. De realisatie van het investeringsproject start met het aangaan van verplichtingen zoals het ondertekenen van de offerte van de architect of aannemer of het plaatsen van een bestelling bij een leverancier.

- Dus start pas met de realisatie van het investeringsproject, nadat u uw aanvraag indient.
- U mag bij de vijfde openstelling starten voordat de subsidie verleend is (zolang u maar start na indiening van de aanvraag). Maar u start dan op eigen risico: u loopt het risico dat de subsidie geweigerd wordt terwijl u al gestart bent met de aanvraag.

Let op: Vraagt u subsidie aan voor een bouw- of verbouwactiviteit **en** claimt u dat die bouw- of verbouwactiviteit binnen 9 maanden na subsidieverlening kan starten¹⁸? Dan moet u met de start van die bouw- of verbouwactiviteit wachten totdat de subsidie verleend is! Als u de subsidie ook aanvraagt voor andere activiteiten (die geen bouw- of verbouwactiviteiten zijn), mogen die activiteiten wel starten zodra u de subsidie heeft aangevraagd.

¹⁶ Zie de Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (2003/361/EG)

¹⁷ Zie de Aanbeveling van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van kleine, middelgrote en micro-ondernemingen (2003/361/EG)

¹⁸ Zie artikel 12 lid 2 onder c van de Maatwerkregeling en paragraaf 1.5.8 van dit handboek.

1.5.4. Alleen bedrijfsmatige investeringen zijn subsidiabel

Alleen bedrijfsmatige investeringen ten behoeve van uw agrarische activiteiten zijn subsidiabel. De investeringen worden geactiveerd op de balans van uw onderneming. Een woonhuis en een bedrijfswoning zijn dus **niet** subsidiabel.

Verder moeten investeringen bepaalde, in de Bijlage van de Maatwerkregeling genoemde, gevolgen hebben. Bijvoorbeeld een verlaging van de productiekosten of een afname van het gebruik van niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen. U geeft dit in het Exceltemplate Maatwerkregeling aan. Aanvullend moet ook uit andere documenten van uw aanvraag blijken dat de investering inderdaad de in de Exceltemplate genoemde gevolgen zal hebben (dus niet: kan hebben). Bijvoorbeeld uit een offerte met technische specificaties van de investering.

De investeringen die u met de subsidie betaalt, mogen alleen gebruikt worden voor de agrarische activiteiten van uw eigen onderneming. Een paar voorbeelden:

- Agrariër A heeft ook een loonbedrijf. Hij koopt een trekker met een subsidie op grond van de Maatwerkregeling. Dan mag die trekker niet gebruikt worden voor het loonbedrijf.
- Agrariër B stalt ook caravans in een schuur. Met een subsidie op grond van de Maatwerkregeling bouwt hij een nieuwe schuur. Die mag hij niet gebruiken als caravanstalling, maar alleen voor zijn eigen agrarische activiteiten.

1.5.5. Desinvestering

Als u met de uitvoering van uw investeringsproject inkomsten genereert, worden die op de subsidiabele kosten in mindering gebracht. Bijvoorbeeld:

- U investeert in een nieuwe machine van € 75.000 en ruilt de oude machine in. U krijgt bij inruil voor de oude machine € 25.000. Dan zijn uw subsidiabele kosten dus € 50.000.

1.5.6. Vergunningen

Het kan zijn dat u voor uw investeringen vergunningen nodig heeft. Houd er dan rekening mee dat de subsidie wordt toegekend onder de voorwaarde, dat u uiterlijk binnen een na jaar verlening start met uw investering. Mocht u er niet zeker van zijn dat u de benodigde vergunningen op tijd kunt verkrijgen, overweeg dan om de aanvraag in een volgende openstelling in te dienen.

Let op: u moet binnen 1 jaar na subsidieverlening starten met de realisatie van uw investeringsproject. Als de realisatie van uw investeringsproject alleen maar kan starten als u een vergunning heeft, kunt u ervoor kiezen om de subsidie pas aan te vragen als u de vergunning heeft of voldoende zeker weet dat u de vergunning gaat krijgen.

1.5.7. Financieel

Als u in een jaar meer aflost dan standaard met de bank is afgesproken, dan mag deze incidentele extra aflossing gecorrigeerd worden in de margeberekening (deze extra aflossing heeft negatieve invloed op de uitkomst van de berekening van het betreffende jaar). U moet wel bij de subsidieaanvraag duidelijk aangeven dat er incidenteel extra is afgelost t.o.v. de overeengekomen verplichtingen met de huisbankier.

Stort u vanuit privé geld in uw onderneming? Dan legt u uit waarom dat gebeurt. Gaat u, een andere vennoot of maat of een familielid geld lenen aan de onderneming voor het investeringsproject? Dan toont u aan dat die personen daarmee instemmen en dat zij inderdaad

over dat geld beschikken. Vindt u dat de incidentele storting wel meegenomen moet worden voor de marge berekening dat dient dit expliciet in de aanvraag te worden aangegeven inclusief de bijbehorende onderbouwing

Bij de beoordeling van de subsidieaanvraag wordt er gekeken naar:

- De hoogte van de storting;
- Éénmalig of structureel;
 - Structurele stortingen mogen ten laste van de privé opnamen worden gebracht. Incidentele stortingen worden bij de beoordeling buiten beschouwing gelaten. Negatieve waarden worden op nul gezet voor de beoordeling van de privé onttrekkingen.

1.5.8. Prioritering

De ontvangen volledige aanvragen worden op basis van hun inhoud verdeeld in vier categorieën, zie artikel 12 van de Maatwerkregeling. Deze indeling wordt gebruikt om de behandeling van de aanvragen te prioriteren. Een lage prioriteit betekent niet dat u niet in aanmerking komt voor subsidie. Maar als het subsidieplafond bereikt wordt met aanvragen die hoger prioriteren dan uw aanvraag, krijgt u in deze openstelling geen subsidie. Bij een volgende openstelling kunt u dan opnieuw een aanvraag indienen.

Voorwaarden voor indeling in categorieën	Categorie 1	Categorie 2	Categorie 3	Categorie 4
1. Schadevergoeding door IMG toegekend voor schade aan bedrijfsgebouw*	Aanvraag voldoet aan de voorwaarden uit de opsomming van kolom 1 van deze tabel.	Aanvraag voldoet aan 2 van deze voorwaarden uit de opsomming van kolom 1 van deze tabel.	Aanvraag voldoet aan 1 van deze voorwaarden uit de opsomming van kolom 1 van deze tabel	Aanvraag hoeft aan geen van deze voorwaarden te voldoen (en is niet ingedeeld in categorie 1, 2 of 3).
2. Versterkingsbesluit m.b.t. bedrijfsgebouw				
3. Bouw kan binnen 9 maanden starten				
Het totaalbedrag aan investeringen in rollend materieel** is kleiner dan 30 % van het aangevraagde subsidiebedrag	Aanvraag moet aan deze voorwaarde voldoen.	Aanvraag moet aan deze voorwaarde voldoen.	Aanvraag moet aan deze voorwaarde voldoen.	

* Ook als schadevergoeding is toegekend door NAM of de TCMG kan deze voorwaarde van toepassing zijn, mits de schade nog niet is hersteld.

** zoals: Motorrijtuigen en, voor zover dit geen motorrijtuigen zijn, tractoren, aanhangwagens en ander rollend materieel zoals grondbewerkingsmachines en oogstmachines Zie artikel 1 van de Maatwerkregeling.

Als het bedrag waarvoor in totaal (alle aanvragen bij elkaar) subsidie is aangevraagd het subsidieplafond overstijgt, komen:

- Eerst de aanvragen in categorie 1 voor subsidieverstrekking in aanmerking;
- vervolgens de aanvragen in categorie 2;
- dan de aanvragen in categorie 3;

- en tot slot de aanvragen in categorie 4.

Als dat nodig is, wordt er ook nog geloot. Bijvoorbeeld in de volgende situatie:

Er is, gelet op het subsidieplafond, voldoende geld om alle aanvragen uit de categorieën 1, 2 en 3 toe te kennen. Maar er is te weinig geld voor alle aanvragen in categorie 4. Dan wordt met loting bepaald, welke aanvragen in categorie 4 voor subsidieverstrekking in aanmerking komen.

Uiteraard worden aanvragen ook getoetst aan de weigeringsgronden genoemd in artikel 8, 9 en 9a van de Maatwerkregeling. Als een weigeringsgrond van toepassing is, wordt een aanvraag geweigerd. Ook als die aanvraag bijvoorbeeld in categorie 1 ingedeeld is en het subsidieplafond pas met de aanvragen in categorie 3 bereikt wordt.

Let op:

Als u in deze openstelling vanwege het bereiken van het plafondbesluit geen subsidie ontvangt, terwijl uw aanvraag volledig was en voor het overige verleend had kunnen worden, komt uw nieuwe aanvraag bij de volgende openstelling in de bovenliggende prioriteitsklasse. Dit geldt alleen voor aanvragen die in klasse 3 of 4 waren ingedeeld¹⁹.

Een voorbeeld:

In de vijfde openstelling dient u een volledige aanvraag in die qua inhoud voor subsidieverlening in aanmerking komt. Uw aanvraag valt in categorie 4 en het subsidieplafond wordt al met de aanvragen in categorie 3 bereikt. Daarom wordt uw aanvraag geweigerd. Stel, u dient in de zesde openstelling weer dezelfde aanvraag in. De aanvraag is volledig en u zou normaal gesproken ingedeeld worden in categorie 3. Maar omdat u in de vijfde openstelling alleen vanwege het bereiken van het subsidieplafond buiten de boot viel, komt uw aanvraag in de zesde openstelling in categorie 2 terecht.

Let op:

Vraagt u subsidie aan voor een bouw- of verbouwactiviteit **en** claimt u dat die bouw- of verbouwactiviteit binnen 9 maanden na subsidieverlening kan starten²⁰? Dan moet u met de start van die bouw- of verbouwactiviteit wachten totdat de subsidie verleend is! Als u de subsidie ook aanvraagt voor andere activiteiten (die geen bouw- of verbouwactiviteiten zijn), mogen die activiteiten wel starten zodra u de subsidie heeft aangevraagd.

1.5.9. Staatssteun

De subsidie op grond van de Maatwerkregeling is staatssteun. De Maatwerkregeling is zo ontworpen, dat de subsidie binnen het Europese staatssteunkader van de Landbouwwijstellingsverordening verstrekt kan worden. Het is ook uw verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen, dat de subsidie die u ontvangt ook daadwerkelijk binnen dat kader verstrekt wordt:

- Houd daarom rekening met andere subsidies (bijvoorbeeld subsidies die door RVO verstrekt worden) en fiscale maatregelen (zoals: Vamil). Die zijn namelijk ook een vorm van staatssteun. Als u van deze regeling gebruik maakt voor dezelfde investering (bijvoorbeeld: een windmolen) waarvoor u op grond van de Maatwerkregeling ook

¹⁹ Let op: GS kunnen tussen twee openstellingen in de subsidieregeling altijd wijzigen. Dat geldt ook voor dit onderdeel.

²⁰ Zie artikel 12 lid 2 onder c van de Maatwerkregeling en paragraaf 1.5.3 van dit handboek.

subsidie ontvangt of krijgt, dan kan sprake zijn van onrechtmatige staatssteun. Uw boekhouder of accountant kan u hier meer over vertellen;

- Zorg ervoor dat u kunt aantonen dat de investeringen die u met de subsidie op grond van de Maatwerkregeling realiseert, inderdaad voldoen aan de daaraan gestelde voorwaarden uit de Bijlage bij de Maatwerkregeling. Als u bijvoorbeeld subsidie ontvangt voor het vervangen van een dieselshovel door een elektrische shovel omdat dit leidt tot een afname van emissies naar de lucht (Bijlage bij Maatwerkregeling, tabel A, kolom 2 onder 4 onder c), dan moet u de afname daadwerkelijk kunnen aantonen. U kunt dus niet zomaar de oude shovel blijven gebruiken als u de nieuwe aangeschaft heeft;
- Ook ontvangen schadevergoedingen kunnen van invloed zijn op de ruimte die u heeft om op grond van de Maatwerkregeling een subsidie (en dus staatssteun) te ontvangen. Als u bijvoorbeeld een schuur gaat herbouwen voor € 250.000 en u krijgt daarvoor € 200.000 schadevergoeding (bijvoorbeeld: van een verzekering, van NAM of van IMG of NCG), dan bedragen de subsidiabele kosten voor de herbouw maximaal € 50.000.

2. De subsidieaanvraag

2.1. Wanneer vraag ik subsidie aan?

Subsidie vraagt u aan voordat u start met de realisatie van het investeringsproject. De realisatie van het investeringsproject start met het aangaan van verplichtingen zoals het ondertekenen van de offerte van de architect of aannemer of het plaatsen van een bestelling bij een leverancier.

- Dus start pas met de realisatie van het investeringsproject, nadat u uw aanvraag indient;
- U mag bij de vijfde openstelling starten voordat de subsidie verleend is (zolang u maar start na indiening van de aanvraag). *Maar* u start dan op eigen risico: u loopt het risico dat de subsidie geweigerd wordt terwijl u al gestart bent met de aanvraag.

Het is verstandig om uw investeringsproject uit te werken voordat u de subsidie aanvraagt. Dit kunt u doen door de volgende stappen te doorlopen:

- Beschrijf het eindresultaat (welk resultaat ‘staat er’ als u het investeringsproject afgerond heeft);
- Beschrijf welke investeringen u moet doen om dat eindresultaat te bereiken;
- Beschrijf per investering wat er aan voorbereidingstijd, uitvoeringstijd en eventueel vergunningen nodig is;
- Maak een planning voor de uitvoering van het investeringsproject. Houd rekening met afhankelijkheden (welke investeringen kunnen wel of juist niet tegelijkertijd gerealiseerd worden). Houd ook rekening met vertraging en met de behandelduur van de subsidieaanvraag (zie hoofdstuk 3);
- Vraag offertes op van aannemers en leveranciers;
- Maak een realistische investeringsbegroting en een financieringsplan. Houd daarbij ook rekening met tussentijdse kostenstijgingen, zeker als de realisatie van uw investeringsproject een jaar of langer duurt.
- Vraag op tijd concrete toezeggingen van financiers aan.

De uitvoering van het investeringsproject moet in ieder geval binnen 1 jaar na subsidieverlening starten en binnen 5 jaar na subsidieverlening klaar zijn²¹. Als in de aanvraag is aangegeven, dat de bouwwerkzaamheden binnen 9 maanden na subsidieverlening zullen starten, moeten die bouwwerkzaamheden in ieder geval binnen die termijn van 9 maanden starten.

²¹ Zie artikel 9 onder f van de Maatwerkregeling.

2.2. Indienen van de aanvraag

Alleen complete subsidieaanvragen worden in behandeling genomen. Het aanvraagformulier vindt u op de website van de provincie: <https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/werken-en-ondernemen/maatwerkregeling-agroprogramma/>

Bij een aanvraag moeten in ieder geval de volgende stukken ingediend worden:

- Het volledig ingevulde en ondertekende aanvraagformulier. U moet hiervoor het actuele digitale aanvraagformulier op de website gebruiken.
- De volledig ingevulde Exceltemplate Maatwerkregeling (in Excel format) zie toelichting paragraaf 2.3).
- De volledig ingevulde en ondertekende MKB-verklaring (in pdf-format).
- De volledig ingevulde en ondertekende 'Verklaring niet in financiële moeilijkheden' (in pdf-format).
- De meest recente vastgestelde complete jaarcijfers, inclusief balans en exploitatierekening van uw onderneming. Recent wil zeggen: de eindbalans mag niet ouder dan twee jaar zijn op moment van indienen (in pdf-format).
- Van alle onderdelen van het investeringsproject:
 - actuele offertes of prijsopgaven, die **niet** ouder zijn dan 12 maanden op het moment van indienen en **niet** door u zijn ondertekend (in pdf-format)
 - gegevens waaruit blijkt dat de investering die in de exceltemplate aangegeven gevolgen zal hebben (zoals: specificaties van de investering)
- Uittreksel van de Kamer van Koophandel van uw onderneming waarvoor u de aanvraag indient (in pdf-format).

Indien van toepassing worden ook documenten ingediend die onder A tot en met E staan. U geeft per document aan:

- Een bestandsnaam. Start het eerste document met 01;

A. Bewijs van schades en/of versterking bedrijfsgebouwen (in pdf-format)

1. Als u voor één of meer van uw bedrijfsgebouwen (**niet** zijnde een woning) een schademelding bij het IMG heeft gedaan: een kopie van die schademelding en de daaropvolgende ontvangstbevestiging van het IMG. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 01)
2. Als u voor één of meer bedrijfsgebouwen (**niet** zijnde een woning) van het IMG een schadevergoeding heeft gekregen: een kopie van het besluit van het IMG. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 02)
3. Als u van de NAM of de TCMG de schade aan één of meer bedrijfsgebouwen (**niet** zijnde een woning) vergoed heeft gekregen: een kopie van de brief of ander document waarin dat is vastgelegd. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 03)
4. Als u van de NAM of de TCMG een schadevergoeding voor de bedrijfsgebouwen (**niet** zijnde een woning) heeft gekregen: een document waarin u aangeeft of de vergoede schade inmiddels wel of niet is hersteld (begin de bestandsnaam van deze documenten met 04)

5. Als u voor één of meer bedrijfsgebouwen (**niet** zijnde een woning) een versterkingsbesluit van de NCG heeft gekregen: een kopie van dat versterkingsbesluit. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 05)
6. Als u bij één of meer van uw bedrijfsgebouwen funderingsproblematiek door gaswinning heeft (begin de bestandsnaam van deze documenten met 06):
 - a. een verklarende bouwkundige beschrijving over de aard en omvang van de funderingsproblematiek waaruit blijkt dat de funderingsproblematiek als schade in de zin van de Tijdelijke wet Groningen (kort gezegd: schade door gaswinning) kan worden aangemerkt, of
 - b. een besluit van het IMG/NAM/TCMG waaruit blijkt dat schadevergoeding wordt toegekend voor funderingsschade aan een bedrijfsgebouw (**niet** zijnde een privé- of bedrijfswoning) van uw onderneming.
7. Als u schade aan de mestkelder, koelkelder (ondergrondse ventilatiekanalen) of melkkelder heeft gemeld bij het IMG. Een kopie van uw melding of een schaderapport. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 07)

B. Financiële gegevens en gegevens over uw onderneming

1. Als het investeringsproject mede met eigen geld betaald wordt: bankafschriften (**niet** ouder dan 1 maand) op basis waarvan wij kunnen beoordelen of uw onderneming over het benodigde eigen geld beschikt. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 08)
2. Als het investeringsproject mede met (privé) beleggingen: bankafschriften of beleggingsoverzichten (niet ouder dan 1 maand) en andere documenten op basis waarvan wij kunnen beoordelen wat de waarde van de beleggingen is, of de beleggingen binnen 1 maand te verkopen zijn en of uw onderneming bevoegd is om over de beleggingen of de verkoopopbrengst daarvan te beschikken. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 09)
3. Als het investeringsproject mede met bijdragen van derden gefinancierd wordt (bijvoorbeeld: een bijdrage van IMG of NCG of een lening): kopieën van de documenten op basis waarvan wij kunnen beoordelen of die bijdragen daadwerkelijk beschikbaar zijn of na subsidieverlening zonder meer beschikbaar komen. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 10)
4. Als u voor dit investeringsproject ook andere subsidies krijgt of heeft aangevraagd: kopieën van die subsidiebeschikkingen of subsidieaanvragen. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 11)

C. Investeringsproject

1. Als uw investeringsproject bestaat uit bouw- of verbouw van één of meerdere bedrijfsgebouwen en u daarmee binnen negen maanden na verlening van de aangevraagde subsidie start: een kopie van de offerte van de aannemer waaruit blijkt binnen hoeveel maanden na subsidieverlening gestart kan worden met de (ver)bouw. Op dit moment gaan we uit van subsidieverlening in juni 2026. De offerte is nog **niet** door u

- ondertekend en **niet** ouder dan 12 maanden. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 12)
2. Als het investeringsproject alleen met een omgevingsvergunning gerealiseerd kan worden: een kopie van de verleende omgevingsvergunning (zonder eventuele bijlagen zoals bouwtekeningen) of een korte toelichting van de activiteiten waarvoor de omgevingsvergunning aangevraagd is of gaat worden. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 13)
 3. Als u subsidie aanvraagt voor asbestverwijdering: een offerte van de asbestverwijderingswerkzaamheden die vermeldt welk soort en hoeveel (vierkante meter) asbesthoudend materiaal verwijderd wordt. Een asbestinventarisatie is niet afdoende. De offerte is nog **niet** door u ondertekend en **niet** ouder dan 12 maanden. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 14)
 4. Als u subsidie aanvraagt in verband met duurzame investeringen of investeringen in dierenwelzijn (zie artikel 7 lid 2 van de Maatwerkregeling): specificatie met prijsopgave of een offerte met specificatie van duurzame investeringen of de investeringen in dierenwelzijn. Daaruit moet blijken of de investering voldoet aan de daaraan in Bijlage 1 van de Maatwerkregeling gestelde eisen. Geef op het aanvraagformulier of in een door u zelf te uploaden bijlage precies aan, waarom en hoe deze investering leidt tot verbetering van de duurzaamheid of het dierenwelzijn. De offertes zijn nog **niet** door u ondertekend en **niet** ouder dan 12 maanden. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 15)
 5. Als uw onderneming een bedrijfsgebouw heeft dat is aangemerkt als karakteristiek, monumentaal of beeldbepalend: een bewijsstuk van die aanwijzing. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 16)
 6. Als u gaat investeren in rollend materieel: specificatie met prijsopgave of een offerte met specificatie van het rollend materieel. De offerte is nog **niet** door u ondertekend en **niet** ouder dan 12 maanden. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 17)
 7. Als u de subsidie gaat gebruiken voor investeringen in bouw- of verbouw: een omschrijving van wat u gaat bouwen of verbouwen: soort bouwwerk, locatie, afmetingen en volume, gebruikte materialen. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 18)
 8. Als u advieskosten maakt in verband met het investeringsproject: een offerte of, als er geen offerte is, een specificatie van het soort en de hoogte van de advieskosten. De offerte is nog **niet** door u ondertekend en **niet** ouder dan 12 maanden. (begin de bestandsnaam van deze documenten met 19)

D. Machtiging

1. Als u de aanvraag door iemand anders – bijvoorbeeld een adviesbureau – laat indienen: een ingevuld en door beide partijen ondertekend machtigingsformulier.

E. Eerdere aanvragen

1. Als u in voorgaande openstellingen van de Maatwerkregeling een aanvraag ingediend heeft, voeg dan het SD nummer(s) van het Subsidiedossier (s) (SD) van die aanvraag toe.

2.3. Exceltemplate Maatwerkregeling

Een subsidie kan alleen worden verleend, als voldoende zeker is dat het investeringsproject op tijd start en op tijd klaar is.²² Voor de provincie is inzicht in het financiële plaatje van uw investeringsproject dus belangrijk.

Met de Exceltemplate Maatwerkregeling kunt u uw investeringsplanning, de financieringsbegroting, de subsidiabele kosten en het benodigde subsidiebedrag overzichtelijk weergeven. De Exceltemplate Maatwerkregeling, die u moet gebruiken, is te downloaden via: <https://www.provinciegroningen.nl/subsidies/werken-en-ondernemen/maatwerkregeling-agroprogramma/>

Als u stapsgewijs vanaf het eerste overzicht “Investerings” de gevraagde informatie invoert, volgt automatisch het overzicht van subsidiabele kosten en het benodigde subsidiebedrag.

- Elk onderdeel van de Exceltemplate Maatwerkregeling bevat een toelichting.
- De gele velden zijn de in te vullen velden.
- Splits bij onderdeel 1 de investeringen zoveel mogelijk uit, dan is beter te beoordelen welke kosten subsidiabel zijn. Bijvoorbeeld “nieuwbouw schuur” uitsplitsen in “slopen huidige schuur/afvoer vrijkomend asbest/bouwrijp maken perceel/grondwerk t.b.v. infra/ruwbouw/afwerking/installatietechniek/zonnepanelen” met bijbehorende investeringsbedragen.
- Zorg dat de kolommen bij de voorwaarden die gelden voor investeringen in de Excel tabel zijn ingevuld (zie ook paragraaf 2.4)
- Het is belangrijk dat de ingevulde Exceltemplate Maatwerkregeling geen foutmeldingen meer bevat. Als de velden correct zijn ingevuld, zijn er geen foutmeldingen.

De ingevulde Exceltemplate Maatwerkregeling wordt samen met het aanvraagformulier en de door de aanvrager ingediende bijlagen beoordeeld.

2.4. Welke investeringen zijn subsidiabel?

Subsidie kan worden verstrekt voor een investeringsproject dat bestaat uit één of meer van de in Bijlage 1 van de Maatwerkregeling omschreven investeringen. In de tabellen A en B van Bijlage 1 is beschreven welke soorten investeringen subsidiabel zijn. Er zijn twee categorieën investeringen, waarvoor de subsidievoorwaarden verschillen. Het gaat om:

A. Investerings in bedrijfsgebouwen, machines, installaties, perceelverhardingen of ontsluitingsvoorzieningen. Hiervoor geldt tabel A.

B. Investerings in kapitaalgoederen voor de productie van biobrandstoffen en energie uit hernieuwbare bronnen. Hiervoor geldt tabel B.

Beide tabellen bevatten drie kolommen:

Kolom 1	In deze kolom staat een omschrijving van het soort investering (kosten).
Kolom 2	In deze kolom staat aan welke voorwaarde(n) de investering dient te voldoen zodat de in kolom 1 omschreven kosten subsidiabel zijn. Dit wordt ook wel het <i>doel van de investering</i> genoemd.
Kolom 3	Deze kolom verwijst naar de toepasselijke onderdelen van de Landbouwwijstellingsverordening.

²² De uitvoering van het investeringsproject moet in ieder geval binnen 1 jaar na subsidieverlening starten en binnen 5 jaar na subsidieverlening klaar zijn. Zie artikel 9 onder f van de Maatwerkregeling.

Een investering valt altijd in tabel A of in tabel B, nooit in allebei de tabellen tegelijk

Bepaal dus eerst per deelinvestering welke tabel u moet gebruiken.

Voorwaarden voor investeringen vallend in tabel A

- Stap 1: bepaal per investering of onderdeel met welke omschrijving uit Kolom 1 uw investering overeenkomt.
- Stap 2: bepaal aan welke voorwaarden uit Kolom 2 deze investering of onderdeel voldoet. Elke (deel) investering moet aan minimaal 1 voorwaarde uit Kolom 2 voldoen om het een subsidiabele investering te laten zijn.

Voorwaarden voor investeringen vallend in tabel B

- Stap 1: bepaal per investering of onderdeel met welke omschrijving uit Kolom 1 uw investering overeenkomt.
- Stap 2: Bepaal aan welke voorwaarden uit Kolom 2 deze investering of onderdeel voldoet. Elke (deel) investering moet alle vier daar genoemde voorwaarden voldoen om het een subsidiabele investering te laten zijn.

Hieronder een voorbeeld:

Sloop en herbouw van een ligboxenstal met nieuwe melkrobots, zonnepanelen en emissie reducerend systeem			
Deelinvestering	Tabel	Kolom 1 Subsidiabele kosten	Kolom 2 Voldoet aan voorwaarden
Plankosten	A	4a	1,2,4,5
Sloop	A	1a	1,2
Asbestsanering	A	1a	1,2
Nieuwbouw stal	A	1a	1,2,5
Melkrobots	A	2a	1,2
Lely sphere	A	2a	4c
Zonnepanelen	B	2a	1,2,3,4

Let op:

Zorg dat u kunt onderbouwen dat uw investering inderdaad voldoet aan de voorwaarden die u opgeeft. Als u bijvoorbeeld stelt dat een investering leidt tot een bovenwettelijke afname van niet-biologische gewasbeschermingsmiddelen, moet u dat bij een controle kunnen aantonen. Blijkt die afname er niet te zijn of kunt u dat niet aantonen, dan is sprake van onterecht verleende staatssteun. Die moet terugbetaald worden.

2.5. Lijst met veelvoorkomende investeringen

In onderstaande lijst zijn veelvoorkomende investeringen genoemd die vaak subsidiabel zijn.

Investering / kostensoort	Tabel	Kolom 1	Kolom 2	Mits investering leidt tot:
---------------------------	-------	---------	---------	-----------------------------

Architect	A	Onder 4	Zie hiernaast.	Mits bouwwerk voldoet aan relevante eisen van Tabel A of Tabel B.
Bouwbegeleiding	A	Onder 4.	Zie hiernaast.	Mits bouwwerk voldoet aan relevante eisen van Tabel A of Tabel B.
Plankosten Bodemonderzoek, sondering	A	Onder 4.	Zie hiernaast.	Mits bouwwerk voldoet aan relevante eisen van Tabel A of Tabel B.
Advies constructeur, bouwkundig	A	Onder 4.	Zie hiernaast.	Mits bouwwerk voldoet aan relevante eisen van Tabel A of Tabel B.
Advies investeringen in monument of karakteristiek pand	A	Onder 4.	Zie hiernaast.	Mits bouwwerk voldoet aan relevante eisen van Tabel A of Tabel B.
Nieuwbouw ligboxenstal conventioneel	A	Onder 1 (gebouw), onder 2 (installatie).	Onder 1 en/of onder 2.	Verlaging productiekosten en/of verbetering algehele prestatie.
Nieuwbouw ligboxenstal emissiearme vloer	A	Onder 1 (gebouw), onder 2 (installatie).	Onder 1, onder 2, onder 4, onder 5.	Verbetering algehele prestatie / dierenwelzijn/ verlaging N-emissie.
Nieuwbouw jongveeststal, emissiearm	A	Onder 1 (gebouw), onder 2 (installatie).	Onder 1, onder 2, onder 4a, onder 5.	Verbetering algehele prestatie / verbetering dierenwelzijn/ verlaging N-emissie.
Nieuwbouw 2e schuur met erfwater en drijfmestopslag	A	Onder 1 (gebouw), onder 2 (installatie).	Onder 4b.	Afname lozing erfwater in sloten.
Bedrijfsgebouw nieuwbouw	A	Onder 1.	Onder 1 en/of onder 2.	Verlaging productiekosten en/of verbetering algehele prestatie.
Bedrijfsgebouw aanbouw/renovatie/verbouw	A	Onder 1.	Onder 1 en/of onder 2.	Verlaging productiekosten en/of verbetering algehele prestatie.
Verbouw stal melkvee, jongvee, vleesvee, varkens, kippen	A	Onder 1.	Onder 1, onder 2, onder 4a, onder 5.	Verlaging productiekosten, verbetering algehele prestatie, verbetering dierenwelzijn, afname verbruik niet-hernieuwbare energie
Ombouw melkstal en aanleg voergang	A	Onder 1.	Onder 1, onder 2, onder 4a, onder 5.	Verlaging productiekosten, verbetering algehele prestatie, verbetering dierenwelzijn, afname verbruik niet-hernieuwbare energie

Mestvergistingsinstallatie op eigen bedrijf, voor eigen gebruik	B	Onder 1.	Onder 1, 2, 3 en 4.	Productie vindt plaats op eigen bedrijf, leidt tot afname verbruik niet-hernieuwbare energie door bedrijf, capaciteit niet groter dan jaarlijks gemiddeld eigen brandstofverbruik, geproduceerde biobrandstoffen worden niet verkocht.
Zonnepanelen	B	Onder 2	Onder 1, 2, 3 en 4.	Productie vindt plaats op eigen bedrijf, leidt tot afname verbruik niet-hernieuwbare energie door bedrijf, capaciteit niet groter dan jaarlijks gemiddeld eigen energieverbruik, eventuele verkoop op markt alleen binnen de jaarlijkse limiet eigen verbruik.

Staat een investering niet op de lijst, doorloop dan het volgende stappenplan:

- Bekijk of de investering genoemd wordt in kolom 1 van tabel A of tabel B van de Bijlage bij de Maatwerkregeling.
- Als dat zo is, bekijk vervolgens of de investering voldoet aan de voorwaarden die genoemd worden in kolom 2 van de tabel.
- Als dat ook zo is, licht vervolgens in uw aanvraag toe, waarom deze investering voldoet aan kolom 1 en kolom 2.

Als u dan nog vragen heeft, neem dan contact op met een beoordelaar van de maatwerkregeling van de provincie Groningen

2.6. Voorbeelden van niet subsidiabele investeringen

Onderstaande investeringen zijn niet subsidiabel.

- Bouw en verbouw van privé- of bedrijfswoning;
- Aankoop van productierechten;
- Aankoop en aanplant van eenjarige gewassen;
- Bedrading en bekabeling van datanetwerken buiten het particuliere eigendom als bedoeld in artikel 14, negende lid, onder e en artikel 17, achtste lid, van de LVV;
- Aankoop van dieren;
- Werkkapitaal;
- Andere dan in kolom 1 van de tabellen van Bijlage 1 bedoelde kosten in verband met een leasecontract, zoals de marge voor een leasegever, kosten van de herfinanciering van de rente, overheadkosten en verzekeringspremies;
- Advieskosten, voor zover deze meer dan 5 % van het toe te kennen subsidiebedrag bedragen;
- Af- en ontwateringswerkzaamheden, drainage en irrigatie;
- Afrastering;
- Grondverbetering;

- l. Leges;
- m. Investeringsen om aan geldende Unienormen (bijvoorbeeld op het gebied van milieubescherming) te voldoen.

3. Behandeling van uw subsidieaanvraag

- U kunt uw aanvraag indienen vanaf 13 januari tot en met 24 februari 2026. Omdat voor de behandeling van de aanvragen gewerkt wordt met een prioritering speelt de volgorde van binnenkomst geen rol bij de afhandeling van de aanvragen.
- De behandeling van een volledige subsidieaanvraag duurt 16 weken, gerekend vanaf 24 februari.^[1]
- U krijgt na verzending van uw aanvraag een automatische ontvangstbevestiging per e-mail, zodat u weet dat uw aanvraag is ontvangen.
- U krijgt een ontvangstbevestiging met daarin het subsidiedossiernummer. Daarin staat ook wanneer u een besluit op uw aanvraag kunt verwachten.
- We bekijken of uw aanvraag volledig is en voldoet aan de voorwaarden voor toekenning van de subsidie.
- Als uw aanvraag onvolledig is, kunt u van ons een brief krijgen waarin we de ontbrekende informatie opvragen.
- U krijgt schriftelijk bericht over het besluit op uw aanvraag.
- U kunt bezwaar indienen tegen het besluit op uw aanvraag. Dat kan binnen 6 weken. Bij '[Bezwaar maken](#)' vindt u een toelichting op de procedure.
- Wordt een subsidie verleend, dan betaalt de provincie binnen enkele weken nadat u het besluit op de aanvraag hebt ontvangen, een voorschot van 80 % van het toegekende subsidiebedrag. Als de subsidie € 25.000 of lager is, betaalt de provincie direct het hele subsidiebedrag.

^[1] Door onvoorziene omstandigheden kan de behandeling langer duren. In dat geval wordt de behandeling van een aanvraag 'verdaagd'. De aanvrager ontvangt dan een nieuwe uiterste beslisdatum en een opgave van de reden van de verdaging.

4. Voortgangs- en eindrapportage subsidie

In het besluit op uw aanvraag staat welke informatie u wanneer moet aanleveren tijdens de uitvoering van uw investeringen. Ook staat daarin:

- Aan de subsidieverlening verbonden verplichtingen, zoals:
 - de verplichting om het investeringsproject uit te voeren zoals u aangevraagd heeft en zoals in het besluit tot subsidieverlening vermeld is;
 - de verplichting om de zaken die u met de subsidie betaalt, alleen te gebruiken voor agrarische activiteiten van uw onderneming;
 - de verplichting om de administratie van uw investeringsproject tenminste 10 jaar te bewaren en mee te werken aan controles, steekproeven en dergelijke.
- Of wanneer u tijdens de realisatie van het investeringsproject voortgangsrapportages moet indienen. Op de website [Maatwerkregeling Agroprogramma - Provincie Groningen](#) staat het format dat u hiervoor dient te gebruiken.
- Wanneer de resterende 20 % van het subsidiebedrag uitbetaald wordt. Dit is na realisatie van het investeringsproject en bij vaststelling van de subsidie.
- Hoe u vaststelling van de subsidie aanvraagt en aan welke eisen de eindrapportage, die u daarbij moet inleveren, moet voldoen. Zie [Maatwerkregeling Agroprogramma - Provincie Groningen](#) voor het format van de eindrapportage dat u moet gebruiken.

5. Wijzigingsverzoek

Na verlening van de subsidie kan het voorkomen dat u een verzoek wilt indienen voor het wijzigen van de verleningsbeschikking omdat u een subsidiabele activiteit anders wilt realiseren dan aangegeven in de aanvraag en verleningsbeschikking.

De subsidie is aangevraagd en verleend voor een specifiek, in de aanvraag genoemd en omschreven, investeringsproject. Dit beperkt de mogelijkheden om in te stemmen met wijzigingen van het subsidieproject.

Let op: alleen als sprake is van wijzigingen van ondergeschikte aard²³, kan de subsidieverleningsbeschikking gewijzigd worden. Als er sprake is van grotere wijzigingen, moet de subsidieverlening ingetrokken worden, omdat er geen sprake meer is van hetzelfde investeringsproject als waarvoor de subsidie oorspronkelijk verleend is. Zie artikel 15a van de Maatwerkregeling.

In het verzoek (gebruik hiervoor het format dat op de website staat) legt u uit wat er wijzigt aan het investeringsproject en waarom dit gebeurt. GS gaat het verzoek beoordelen. Als inderdaad sprake is van een wijziging van ondergeschikte aard, dan kunnen GS besluiten om de subsidieverleningsbeschikking aan te passen.

De volgende soorten wijzigingen zijn van ondergeschikte aard:

Wijziging is van ondergeschikte aard	Mits voldaan wordt aan al deze voorwaarden:
Wijziging van merk (<i>bijvoorbeeld: merk A wordt merk B</i>) of specifieke type (<i>bijvoorbeeld: type 2024 wordt type 2025</i>) van een machine of installatie terwijl de soort machine of installatie en het proces waarbij de machine of installatie wordt toepast gelijk blijft.	<ul style="list-style-type: none">• De gewijzigde investering blijft voldoen aan de voorwaarden van kolom 2 van tabel A of tabel B van de Bijlage bij de Maatwerkregeling waaraan de oorspronkelijke investering voldeed;• De gewijzigde investering heeft niet tot gevolg, dat het investeringsproject niet meer voldoet aan een eis van artikel 14 of artikel 17 van de LVV, terwijl in de subsidieaanvraag is aangegeven dat het investeringsproject wel aan die eis zou voldoen en mede daarom subsidie is verleend;• De gewijzigde investering zou, als de wijziging vóór subsidieverlening bekend was, niet leiden tot een lager subsidiebedrag;• De gewijzigde investering zou, als de wijziging vóór de subsidieverlening bekend was, geen lagere prioritering
Wijziging van de plek van perceelsinrichting of een bedrijfsgebouw binnen de bedrijfslocatie terwijl het gebruik dat de subsidieontvanger daarvan gaat maken en de overige specificaties daarvan gelijk blijven (<i>bijvoorbeeld: de stal wordt 20 meter naar het noorden geplaatst</i>).	

²³ het investeringsproject blijft hetzelfde investeringsproject waarvoor de subsidie verleend is

	<p>van de aanvraag (als bedoeld in artikel 12) tot gevolg hebben gehad;</p> <ul style="list-style-type: none"> • De gewijzigde investering zou, als de wijziging vóór subsidieverlening bekend was, niet geleid hebben tot toepasselijkheid van een weigeringsgrond.
--	---

Enkele voorbeelden:

- In de subsidieaanvraag is aangegeven dat de oude trekker vervangen wordt door een trekker van Merk A, Type 2024. Deze investering is opgevoerd als 'duurzame investering' zoals bedoeld in artikel 7 lid 2 onder b van de Maatwerkregeling omdat de nieuwe trekker 25 % minder brandstof verbruikt. Hierdoor komt deze agrariër in aanmerking voor de 'staffel duurzaamheid' van € 40.000. Maar na subsidieverlening wil de agrariër met de subsidie een andere trekker kopen, namelijk Merk B, type 2025. Deze verbruikt evenveel brandstof als de oude trekker. Dit is *geen* wijziging van ondergeschikte aard waaraan GS zullen meewerken. Want trekker Merk B, type 2025, is geen 'duurzame investering' en zou dus leiden tot een lager subsidiebedrag (want: de 'staffel duurzaamheid' valt af).
- In de subsidieaanvraag is aangegeven dat het investeringsproject mede bestaat uit de aanschaf van rooimachines. Maar na subsidieverlening wil de agrariër met de subsidie geen rooimachines aanschaffen, maar een veldspuit. Dit is *geen* wijziging van ondergeschikte aard waaraan GS zullen meewerken. Het gaat om een ander soort machine, die ook bij een ander proces gebruikt wordt.

Let op:

- Hogere realisatiekosten voor het investeringsproject dan bij aanvraag en subsidieverlening verwacht, komen voor rekening van de aanvrager;
- Lagere realisatiekosten voor het investeringsproject dan bij aanvraag en subsidieverlening verwacht, kunnen leiden tot een lager vastgesteld subsidiebedrag (uitgangspunt is immers: de subsidie is niet meer dan 65 % van de daadwerkelijke subsidiabele kosten van het investeringsproject, tot maximaal het van toepassing zijnde staffelbedrag).

Tot slot nog het volgende: de subsidie voor het investeringsproject is een vorm van staatssteun en moet binnen de kaders van (artikel 14 of artikel 17) van de Landbouwwijstellingsverordening (LVV) verleend worden. Gelet op artikel 6 van de LVV mag de realisatie van een investeringsproject nog niet gestart zijn, als de steunaanvraag wordt ingediend.

6. Contactgegevens

Voor vragen en opmerkingen kunt u contact opnemen met het Agroprogramma van de provincie Groningen:

Telefonisch via 050-316 4911

E-mail: agroprogramma@provinciegroningen.nl